

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 73/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ivom Babjakom, Sov. hrdinov 33, Svidník, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 42/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 42/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 42/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať, zároveň žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 73/2022-11 z 15. februára 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Sťažovateľ vystupuje v napadnutom konaní v právnom postavení žalobcu proti žalovanej obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), o zaplatenie sumy 300 eur z titulu finančného zadost'učinenia za porušenie práv spotrebiteľa. Od podania žaloby 12. augusta 2016 do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci okresným súdom meritórne rozhodnuté, pričom okresný súd vo veci po podaní žaloby doručoval vyjadrenia stranám konania, sťažovateľovi bolo 26. októbra 2016 doručené vyjadrenie žalovanej, ku ktorému podľa vlastných tvrdení nepovažoval za potrebné podať písomné vyjadrenie. Do podania ústavnej sťažnosti okresný súd vo veci nevykonal žiadne ďalšie úkony.

4. Sťažovateľ sa na okresný súd obrátil 12. júla 2021 so sťažnosťou na priet'ahy v napadnutom konaní, ktorá bola prípisom okresného súdu z 2. augusta 2021 vybavená tak, že sťažovateľ bol informovaný o plánovanom rozhodnutí vo veci v priebehu mesiaca september 2021.

5. Po podaní ústavnej sťažnosti okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom bez nariadenia pojednávania 1. októbra 2021, ktorý nadobudol právoplatnosť 15. februára 2022, o trovách konania bolo rozhodnuté uznesením vyššieho súdneho úradníka 18. februára 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje:

a) Postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho označených práv v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Sťažovateľ uvádza, že z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci sa prejednávajúca vec podľa jeho názoru nevymyká bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, sťažovateľ podal žalobu, o ktorej okresný súd mohol rozhodnúť bez nariadenia pojednávania na podklade písomných vyjadrení strán konania, okresný súd bez zjavnej príčiny vo veci nerozhodol v krátkom čase po podaní žaloby.

b) Výšku primeraného finančného zadost'učinenia odvádza od celkovej dĺžky konania, ktorá je viac ako 4 roky, pričom za toto obdobie súd nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu veci, poukazuje aj na „výrazné stresové vypätie, nielen z dôvodu neskúsenosti so súdnou mocou, ale aj zo skutočnosti, že sa púšťa do sporu s ekonomicky, právne a spoločensky silnejším protivníkom, za účelom priniesť benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite. Práve nečinnosťou súdu sa zbytočne naťahuje súdne konanie, čo stresové situácie sťažovateľky len stupňuje.“. Sťažovateľ žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 4 000 eur, t. j. v sume 1 000 eur za každý rok trvania napadnutého konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd poskytol k priebehu napadnutého konania prostredníctvom predsedu okresného súdu vyjadrenie zákonného sudcu Mgr. Petra Revického. Zákonný sudca sa nestotožnil s podanou ústavnou sťažnosťou. Poukázal na takmer 30 sporových konaní, ktoré sa vedú na okresnom súde, kde vystupuje sťažovateľ ako jedna zo strán konania. Obsah podanej ústavnej sťažnosti zhodnotil ako nezrozumiteľný a nepravdivý. Je toho názoru, že k dĺžke konania prispel aj sťažovateľ, keďže nebol v konaní aktívny, nereagoval na výzvu súdu na vyjadrenie sa k stanovisku žalovanej, o vec sa napriek právnomu zastúpeniu aktívne nezaujímal. Po podaní sťažnosti predsedovi súdu sťažovateľ neposkytol konajúcemu súdu primeranú lehotu na vybavenie veci, ale pristúpil k podaniu ústavnej sťažnosti. Vo veci bol verejne vyhlásený rozsudok 1. októbra 2021, ktorý nadobudol právoplatnosť 15. februára 2022, o trovách konania bolo rozhodnuté 18. februára 2022. Dĺžka napadnutého konania bola poznačená aj objektívnymi okolnosťami súvisiacimi s pandemiou COVID-19, práceneschopnosťou zákonného sudcu, vysokým nápadom vecí, pričom sťažovateľ sa aktívne nezaujímal o stav konania. Podľa zákonného sudcu nemožno akceptovať ani tvrdenia sťažovateľa o jeho neskúsenosti so súdnou mocou, keďže len na okresnom súde je stranou konania v takmer 30 sporoch. Právny zástupca sťažovateľa, ktorý ho zastupoval v napadnutom konaní, vedie niekoľko obdobných sporov, absentuje tu osobitný význam konania pre sťažovateľa. Zákonný sudca nesúhlasí ani s tvrdením o skutkovo, procesne a právne nenáročnom spore, keďže rozhodovanie o priznaní finančného zadost'učinenia je podmienené vysoko individuálnymi okolnosťami, ktoré nemožno paušalizovať. Celkovo hodnotí dĺžku konania ako nie ideálnu, ale z ústavného hľadiska akceptovateľnú a udržateľnú. K požadovanej výške primeraného finančného zadost'učinenia uvádza, že sa opiera o vágne tvrdenia a poukazuje na zjavný nepomer medzi prisúdenou sumou (50 eur) a požadovaným finančným zadost'učinením (4 000, resp. 5 000 eur). Zákonný sudca poukazuje aj na obdobné ústavné sťažnosti, v ktorých vystupuje rovnaký právny zástupca a ktoré boli ústavným súdom už odmietnuté (I. ÚS 385/2021, II. ÚS 507/2021, II. ÚS 496/2021, II. ÚS 516/2021, II. ÚS 541/2021, II. ÚS 584/2021, II. ÚS 587/2021 a I. ÚS 30/2022), prípadne sťažovateľom nebolo priznané primerané finančné zadost'učinenie (III. ÚS 494/2021, III. ÚS 533/2021).

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ neakceptoval dôvody uvádzané zákonným sudcom, pre ktoré nemohol o veci konať bez zbytočných priet'ahov. V súvislosti s pandemiou COVID-19 poukázal na to, že obmedzenia sa začali v mesiaci február 2019, zákonný sudca mal v tej dobe spis pridelený už tri roky. Sťažovateľ trvá na tom, že ide o právne a fakticky jednoduchú vec, keďže vo veci bolo rozhodnuté bez nutnosti nariaďovať pojednávanie, resp. vykonávať ďalšie úkony. K samotnému vyjadreniu zákonného sudcu poukazuje na závery nálezu vo veci sp. zn. III. ÚS 519/2021, kde sa konštatuje, že je celkom nevhodné, ak okresný súd postupuje tak, že sa k ústavnej sťažnosti vyjadruje preposlaním stanoviska zákonného sudcu: „*Ústavný súd od okresného súdu ako orgánu verejnej moci – účastníka konania o ústavnej sťažnosti, ktorý má podľa predpisov podústavného práva svojho*

predsedu, nielen doručovateľa, očakáva vecné vyjadrenia k rozsahu a k dôvodom ústavnej sťažnosti, ktoré bude prosté neúčelné kontradiktórnych vyjadrení s podtextom dešpektu a antipatie či už k sťažovateľovi alebo k jeho advokátovi a takých vyjadrení z ktorých možno dospieť k záveru, že okresný súd vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľa jeho postupom považuje len za akúsi formalitu. Pri takýchto prístupoch a vyjadreniach sa potom môže navodiť dojem, že výkon funkcie sudcu a predsedu na Okresnom súde Prešov je rovnako len akousi formalitou, a nie plnením poslania v prospech základných práv občanov.“ Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nie je zjavné, či sa stotožňuje s vyjadrením zákonného sudcu, resp. aký postoj k veci zaujíma.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

10. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní okresného súdu v napadnutom konaní bez relevantného dôvodu ospravedlňujúceho jeho nečinnosť.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že konanie o priznanie nároku na primerané finančné zadosťučinenie z dôvodu porušenia predpisov na ochranu spotrebiteľa sa nejaví ako právne ani fakticky zložitý, čomu nasvedčuje aj rozhodnutie súdu bez potreby nariaďovať pojednávanie, vychádzajúc z písomných podaní strán konania.

14. Povaha veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľa rovnako nie je takou závažnou, aby si vyžadovala osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jeho rozhodovania. Sťažovateľ si uplatnil finančné zadosťučinenie vo výške 300 eur z titulu náhrady za porušenie predpisov spotrebiteľského práva, okresný súd mu právoplatne priznal sumu 50 eur, zvýšená

dôležitosť konania pre sťažovateľa teda rovnako nebola identifikovaná, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia v časti V tohto nálezu.

15. K správaniu sťažovateľa ústavný súd uvádza, že tento nereagoval na vyjadrenie žalovanej, ktoré mu bolo doručené 26. októbra 2016, keďže, ako sám uvádza, to nepovažoval za účelné a hospodárne. Okrem toho okresný súd vyčíta sťažovateľovi, že sa aktívne o vec nezaujímal, čo malo za následok vznik zbytočných prietáhov v konaní. Podľa názoru ústavného súdu správanie sťažovateľa nebolo objektívnou príčinou, prečo okresný súd nekonal. Nereagovanie na vyjadrenie protistrany bolo právom sťažovateľa, pričom je jeho zodpovednosťou, akým spôsobom si uplatní svoje práva v konaní pred súdom, rátajúc s prípadným neúspechom v spore, pričom aj z nasledujúceho postupu okresného súdu vyplýva, že rozhodnutie o veci samej bolo vydané na podklade vyjadrení v súdnom spise, ktoré boli obstarané bezprostredne po podaní žaloby v roku 2016.

16. Zbytočné prietahy v konaní spočívali v nečinnosti okresného súdu, ktorý po podaní žaloby 17. augusta 2016 realizoval doručovanie vyjadrení stranám konania. Sťažovateľovi bolo vyjadrenie žalovanej doručené 26. októbra 2016, ku ktorému sa už ďalej nevyjadroval. Ďalším úkonom vo veci bolo vyhlásenie rozsudku okresného súdu 1. októbra 2021, ktorý nadobudol právoplatnosť 15. februára 2022, o výške trov konania bolo rozhodnuté uznesením z 18. februára 2022. Ústavný súd nezistil, z akého ospravedlniteľného dôvodu okresný súd od doručovania vyjadrení protistranám realizovaného v októbri 2016 do rozhodnutia o veci samej 1. októbra 2021 nevykonával vo veci žiadne ďalšie úkony, teda vo veci nekonal takmer 5 rokov, pričom vec bola po urgencii sťažovateľa rozhodnutá do 4 mesiacov len na podklade písomných vyjadrení strán konania.

17. Argumentáciu okresného súdu o neprimeranom vysokom nápade vecí, o práceneschopnosti sudcu, resp. okolnostiach súvisiacich s pandémiou COVID-19 nemožno prijať ako dôvod, pre ktorý okresný súd o veci nerozhodol v primeranom čase, ale až po takmer 5 rokoch. Aj tvrdený nezaujem sťažovateľa o stav konania nemôže ospravedlniť toto obdobie nečinnosti. Uvedené okolnosti by bolo možné zvažovať v rámci ojedinelej nečinnosti trvajúcej kratší čas aj s prihliadnutím na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa, avšak v prejednávanej veci je dĺžka nečinnosti neospravedlniteľnou bez ohľadu na spomenuté okolnosti, čo vedie ústavný súd k jednoznačnému záveru o tom, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

18. Vzhľadom na to, že v spore sťažovateľa okresný súd právoplatne meritórne rozhodol, čím došlo k nastoleniu jeho právnej istoty, a zároveň rozhodol aj o výške trov konania, ústavný súd nevyhovел návrhu prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (výrok 4).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

20. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom celkovo trvá už viac ako 5 rokov vrátane fázy rozhodovania o trovách konania, nečinnosť súdu dosahuje dobu takmer 5 rokov. S ohľadom na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa, ako aj na skutočnosť, že vec už bola medzičasom právoplatne meritórne rozhodnutá, prietahy v konaní zapríčinené nečinnosťou okresného súdu odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi vo výške 500 eur, ktoré je mu okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). Zvyšnej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovел (výrok 4).

VI. Trovky konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur. Pri výpočte nároku na náhradu trov konania bol ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý si výšku náhrady trov konania uplatnil za dva úkony právnej služby v uvedenej výške.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd, ako aj sťažovateľ vychádzali z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu činí sumu 384,08 eur.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

**Ladislav Duditš
predseda senátu**